

### วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive study) เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและควบคุมโรคตาแดงและหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อและปัจจัยเสริมกับการป้องกันและควบคุมโรคตาแดงในนักเรียน อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 485 คน ซึ่งเกิดการระบาดของโรคตาแดงสูงสุดและระบาดติดต่อกันเป็นระยะเวลา 3 ปี

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบระบบ (systematic random sampling) คำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรยามานะ (Yamane อ้างใน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2540) กำหนดระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ได้ขนาดตัวอย่าง 219 คน โดยกำหนดคุณสมบัติคือ เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ปีที่ 1 ถึง 3 และยินดีให้ความร่วมมือในการศึกษา

### เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การเจ็บป่วยด้วยโรคตาแดง ลักษณะด้านสุขนิสัยส่วนบุคคลและข้อมูลหอพักในโรงเรียนที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อและปัจจัยเสริม ดังนี้

#### 2.1 ปัจจัยนำแบ่งเป็น

2.1.1 ปัจจัยนำด้านความรู้เป็นแบบสอบถามความรู้เรื่องการปฏิบัติในการป้องกัน

กันและควบคุมโรคตาแดงของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวกับความหมาย สาเหตุ การติดต่อ การแพร่กระจายเชื้อ อาการ การป้องกันและควบคุมโรคตาแดง รวมถึงการล้างมือที่ถูกต้อง ประกอบด้วยข้อคำถามแบบเลือกตอบข้อที่ถูกต้องที่สุด 10 ข้อ 4 ตัวเลือก

เกณฑ์การให้คะแนน

ตอบถูก ได้ 1 คะแนน

ตอบผิด ได้ 0 คะแนน

คะแนนรวมอยู่ในช่วง 0-10 คะแนน การแปลผลคะแนน โดยวิธีหาอันตรภาคชั้น (class interval) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2544) แปลความหมายของคะแนนเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนน 0.00-3.33 หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับต่ำ

คะแนน 3.34-6.66 หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 6.67-10.00 หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับสูง

2.1.2 ปัจจัยนำด้านความเชื่อเป็นแบบสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติในการป้องกันโรคตาแดงของนักเรียน จำนวน 10 ข้อ ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 3 ตัวเลือก ประกอบด้วยข้อคำถามทางบวก 8 ข้อ (ข้อ 2-8 และ 10) และข้อคำถามทางลบ 2 ข้อ (ข้อ 1 และ 9) เนื้อหาแบบสอบถามเกี่ยวกับความเชื่อด้านความรู้ อาการ การไม่คลุกคลีกับผู้ป่วย การไม่ใช้สิ่งของร่วมกับผู้ป่วย การไม่ใช้มือขี้ตา การแยกผู้ป่วย สิ่งแวดล้อมในหอพักและการล้างมือทุกครั้งหลังสัมผัสสิ่งของที่ผู้ที่เป็นโรคตาแดงจับต้องมาแล้ว การแปลความหมายและให้คะแนนในแต่ละระดับดังนี้

ข้อคำถามทางบวก

เห็นด้วยมาก (3 คะแนน) หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็น

เกี่ยวกับความเชื่อของผู้ตอบแบบสอบถามมาก

เห็นด้วยปานกลาง (2 คะแนน) หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็น

เกี่ยวกับความเชื่อของผู้ตอบแบบ

สอบถามปานกลาง

เห็นด้วยน้อย (1 คะแนน)

หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็น

เกี่ยวกับความเชื่อของผู้ตอบแบบ

สอบถามน้อย

ข้อคำถามทางลบ

เห็นด้วยมาก(1 คะแนน) หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชื่อของผู้ตอบแบบสอบถามมาก

เห็นด้วยปานกลาง(2 คะแนน) หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชื่อของผู้ตอบแบบสอบถามปานกลาง

เห็นด้วยน้อย(3 คะแนน) หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชื่อของผู้ตอบแบบสอบถามน้อย

คะแนนรวมอยู่ในช่วง 10-30 คะแนน การแปลผลคะแนนโดยวิธีหาอันตรายภาคชั้น (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2544) แปลความหมายของคะแนนเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนน 10.00-16.66 หมายถึง มีความเชื่อถูกต้องน้อย

คะแนน 16.67-23.33 หมายถึง มีความเชื่อถูกต้องปานกลาง

คะแนน 23.34-30.00 หมายถึง มีความเชื่อถูกต้องมาก

2.1.3 ปัจจัยนำด้านแรงจูงใจ เป็นแบบสอบถามแรงจูงใจในการป้องกันโรคตาแดงของนักเรียน จำนวน 4 ข้อ ใช้มาตราส่วนประมาณค่า(rating scale) 3 ตัวเลือก เนื้อหาแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการล้างมือ สุขาภิบาลที่ดีของหอพัก สื่อวิชาการในเรื่องการป้องกันโรคตาแดงและการทำความสะอาดมือ

การแปลความหมายและให้คะแนนในแต่ละระดับดังนี้

เห็นด้วยมาก (3 คะแนน) หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจของผู้ตอบแบบสอบถามมาก

เห็นด้วยปานกลาง (2 คะแนน) หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจของผู้ตอบแบบสอบถามปานกลาง

เห็นด้วยน้อย (1 คะแนน) หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจของผู้ตอบแบบสอบถามน้อย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

คะแนนรวมอยู่ในช่วง 4-12 คะแนน การแปลผลคะแนน โดยวิธีหาอันตรายภาค  
ชั้น (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2544) แปลความหมายของคะแนนเป็น 3 ระดับ ดังนี้

|       |            |         |                        |
|-------|------------|---------|------------------------|
| คะแนน | 4.00-6.66  | หมายถึง | มีแรงจูงใจระดับต่ำ     |
| คะแนน | 6.67-9.33  | หมายถึง | มีแรงจูงใจระดับปานกลาง |
| คะแนน | 9.34-12.00 | หมายถึง | มีแรงจูงใจระดับสูง     |

2.2 ปัจจัยเอื้อ เป็นแบบสอบถามในเรื่องการปฏิบัติในการป้องกันและควบคุมโรค  
ตาแดงของนักเรียน จำนวน 10 ข้อ คำถามให้เลือกตอบ 2 ตัวเลือก ประกอบด้วยเนื้อหาที่เกี่ยวกับสิ่ง  
อำนวยความสะดวก ได้แก่ บริการสุขภาพที่เข้าถึง เช่น มีห้องพยาบาลที่เปิดรักษาทุกวัน มีครูอนามัย  
โรงเรียนคอยให้บริการและกฎระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับโรคตาแดง วัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ อ่างล้างมือ  
ผ้าเช็ดมือ สบู่ ห้องพัก ห้องน้ำและห้องอาหารที่สะอาด

เกณฑ์การให้คะแนน

|          |     |   |       |
|----------|-----|---|-------|
| ตอบมี    | ได้ | 1 | คะแนน |
| ตอบไม่มี | ได้ | 0 | คะแนน |

คะแนนรวมอยู่ในช่วง 0-10 คะแนน การแปลผลคะแนน โดยวิธีหาอันตรายภาค  
ชั้น (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2544) แปลความหมายของคะแนนเป็น 3 ระดับ ดังนี้

|       |            |         |                                 |
|-------|------------|---------|---------------------------------|
| คะแนน | 0.00-3.33  | หมายถึง | มีปัจจัยเอื้ออยู่ในระดับต่ำ     |
| คะแนน | 3.34-6.66  | หมายถึง | มีปัจจัยเอื้ออยู่ในระดับปานกลาง |
| คะแนน | 6.67-10.00 | หมายถึง | มีปัจจัยเอื้ออยู่ในระดับสูง     |

2.3 ปัจจัยเสริม เป็นแบบสอบถามปัจจัยเสริมในเรื่องการปฏิบัติในการป้องกันและ  
ควบคุมโรคตาแดงของนักเรียน จำนวน 5 ข้อ คำถามให้เลือกตอบ 2 ตัวเลือก ประกอบด้วยเนื้อหาที่  
เกี่ยวกับการได้รับคำแนะนำ การสอน การให้สุขศึกษาจากครูอนามัยโรงเรียน ครูประจำหอพัก  
บุคลากรสาธารณสุข การรับรู้ข่าวสาร การรณรงค์ในการป้องกันและควบคุมโรคตาแดง

เกณฑ์การให้คะแนน

|          |     |   |       |
|----------|-----|---|-------|
| ตอบมี    | ได้ | 1 | คะแนน |
| ตอบไม่มี | ได้ | 0 | คะแนน |

คะแนนรวมอยู่ในช่วง 0-5 คะแนน การแปลผลคะแนน โดยวิธีหาอันตรายภาค  
ชั้น (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2544) แปลความหมายของคะแนนเป็น 3 ระดับ ดังนี้

|       |           |         |                                 |
|-------|-----------|---------|---------------------------------|
| คะแนน | 0.00-1.66 | หมายถึง | มีปัจจัยเสริมอยู่ในระดับต่ำ     |
| คะแนน | 1.67-3.33 | หมายถึง | มีปัจจัยเสริมอยู่ในระดับปานกลาง |
| คะแนน | 3.34-5.00 | หมายถึง | มีปัจจัยเสริมอยู่ในระดับสูง     |

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติในการป้องกันและควบคุมโรคตาแดง จำนวน 10 ข้อ ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 3 ตัวเลือก ประกอบด้วยข้อคำถามทางบวก 4 ข้อ (ข้อ 2, 3, 7 และ 10) และข้อคำถามทางลบ 6 ข้อ (ข้อ 1, 4, 5, 6, 8 และ 9) เนื้อหาแบบสอบถาม เกี่ยวกับการปฏิบัติในการป้องกันและควบคุมโรคตาแดง เช่น การใช้มือขี้ตา การล้างมือก่อนใช้มือ สัมผัสบริเวณใบหน้าและตา การล้างมือหลังสัมผัสสิ่งของที่ใช้ร่วมกัน การใช้ผ้าเช็ดหน้า ผ้าเช็ดตัว หมอนและผ้าห่ม การใช้สบู่และชันน้ำ การคลุกคลี การแยกห้องนอน การใช้ยาหยอดตา การอาบน้ำ ถึงเดียวกับเพื่อนที่เป็นโรคตาแดงและการหลีกเลี่ยงบริเวณที่แออัด

การแปลความหมายและให้คะแนนในแต่ละระดับดังนี้

ข้อคำถามทางบวก

ปฏิบัติทุกครั้ง (2 คะแนน) หมายถึง ปฏิบัติสม่ำเสมอหรือทุกครั้งที่มี เหตุการณ์

ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (1 คะแนน) หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้งหรือนานๆ ครั้งที่มีเหตุการณ์

ไม่เคยปฏิบัติ (0 คะแนน) หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติเลยเมื่อมีเหตุการณ์

ข้อคำถามทางลบ

ปฏิบัติทุกครั้ง (0 คะแนน) หมายถึง ปฏิบัติสม่ำเสมอหรือทุกครั้งที่มี เหตุการณ์

ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (1 คะแนน) หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้งหรือนานๆ ครั้งที่มีเหตุการณ์

ไม่เคยปฏิบัติ (2 คะแนน) หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติเลยเมื่อมีเหตุการณ์

คะแนนรวมอยู่ในช่วง 0-20 คะแนน การแปลผลคะแนน โดยวิธีหาอันตรายภาค

ชั้น (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2544) แปลความหมายของคะแนนเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนน 0.00-6.66 หมายถึง ปฏิบัติในการป้องกันและควบคุม

โรคตาแดงน้อย

คะแนน 6.67-13.33 หมายถึง ปฏิบัติในการป้องกันและควบคุม

โรคตาแดงปานกลาง

คะแนน 13.34-20.00 หมายถึง ปฏิบัติในการป้องกันและควบคุม

โรคตาแดงมาก

## การควบคุมคุณภาพของเครื่องมือ

### การหาความตรงของเนื้อหา

ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันและควบคุมโรค 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านชุมชน 1 ท่าน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา นำมาปรับปรุงแก้ไขความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ คำนวณความตรงตามเนื้อหาได้ 0.86

### การหาความเชื่อมั่นของเนื้อหา

การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนหอพักชั้นมัธยมปีที่ 1-3 ในโรงเรียนกองแขก ตำบลกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 20 คน นำผลที่ได้มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความรู้ โดยวิธีคูเดอร์ ริชาร์ดสัน-20 (Kuder Richardson: KR-20) (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2540) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.7 แบบสอบถามด้านความเชื่อ แรงจูงใจและการควบคุมป้องกันโรคตามเดงคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) (Burn & Grove, 1997) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.80

### การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษาเสนอโครงร่างและผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรม คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อพิจารณาโดยยึดหลักพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. เข้าพบผู้อำนวยการ แนะนำตัว เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาให้ผู้ผู้อำนวยการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 ทราบ
2. พบกลุ่มตัวอย่าง แนะนำตัว พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาให้กลุ่มตัวอย่างทราบทุกราย
3. ส่งหนังสือเพื่อขออนุญาตผู้ปกครองในการตอบรับหรือปฏิเสธในการเข้าร่วมศึกษา
4. ขอความร่วมมือนักเรียน ในการรวบรวมข้อมูลและชี้แจงให้ทราบถึงสิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธในการเข้าร่วมศึกษาครั้งนี้ คำตอบหรือข้อมูลทุกอย่างผู้ศึกษาจะนำเสนอในภาพรวม และนำข้อมูลมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้เท่านั้น โดยระหว่างตอบคำถาม หากกลุ่มตัวอย่างไม่พอใจ หรือไม่ต้องการคำตอบ กลุ่มตัวอย่างสามารถออกจากการศึกษาได้โดยไม่ต้องบอกเหตุผล

### การรวบรวมข้อมูล

1. จัดทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 และผู้ปกครองนักเรียนเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขอความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูลในโรงเรียน
2. ชี้แจงวัตถุประสงค์และขั้นตอนการศึกษาต่อผู้อำนวยการ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31
3. แนะนำตัว เพื่อขอความร่วมมือจากนักเรียน ชี้แจงวัตถุประสงค์ พร้อมขอความยินยอมในการเข้าร่วมศึกษา โดยยึดหลักพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง
4. ทำการแจกแบบสอบถามข้อมูล ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด จำนวน 219 ฉบับ ได้รับคืน 219 คิดเป็นร้อยละ 100
5. รวบรวมและตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม

### การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การเจ็บป่วยด้วยโรคตาแดง ลักษณะสุขนิสัยส่วนบุคคลและข้อมูลหอพักในโรงเรียนที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) คำนวณค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อและปัจจัยเสริม ใช้สถิติเชิงพรรณนา คำนวณค่าความถี่ ร้อยละ มัชฌิมฐานและพิสัย
3. หาความสัมพันธ์ของ ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อและปัจจัยเสริมต่อการป้องกันและควบคุมโรคตาแดงโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน (Spearman's rank correlation coefficient) เนื่องจากข้อมูลไม่มีการแจกแจงความน่าจะเป็นแบบปกติ และในการอธิบายขนาดของความสัมพันธ์ตามค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ใช้เกณฑ์ดังนี้ (Burn & Grove, 1997)

| ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ | ระดับของความสัมพันธ์               |
|---------------------------|------------------------------------|
| $\leq 0.30$               | คะแนน มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ     |
| 0.31 - 0.50               | คะแนน มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง |
| 0.51 - 1.00               | คะแนน มีความสัมพันธ์ในระดับสูง     |